

Metoda scénářů budoucnosti

Struktura prezentace

- Základní vymezení metody
- Účel a využití metody
- Typy scénářů budoucnosti
- Postup psaní scénářů budoucnosti
- Příklady

Scénáře

- Scénář v oblasti dramatického umění = písemné zpracování toho, co se má dít buď na jevišti, nebo ve filmu
- Scénáře v prognostice:
 - obsahově bohatá vyprávění či příběhy o možných budoucnostech, propojených s přítomností,
 - hypotetická chronologická posloupnost událostí ve vývoji určitého prognózovaného objektu či systém možných budoucích stavů,
 - integrovaný přístup (predikce + projekce + odhad)

Hlavní znaky scénářů budoucnosti

- Nejsou to jednoznačné předpovědi budoucnosti, ale způsob uspořádání mnoha tvrzení o budoucnosti.
- Nesnaží se o (přesnou) predikci budoucího vývoje, ale o pochopení různých hybných sil a událostí vedoucích k odlišným stavům budoucnosti.
- Cílem je zlepšit současné politické rozhodování o otázkách, které mají dlouhodobé důsledky.
- Většinou je zpracováno několik scénářů (cca 3) k určitému problému, které vymezují „prostor možné budoucnosti“.

Účel scénářů

- Přípravenost na budoucnost → robustnost.
- Podněcování debaty o určitém tématu.
- Tvorba plánů či strategií, kde se od cílového stavu někde v budoucnosti odvozuje, co všechno by se muselo stát, aby k tomuto požadovanému stavu došlo. („*backcasting*“)
- Evaluace různých strategií či plánů („Nezapomněli jsme na něco důležitého“)
- Hledání společné vize / tvorba konsensu mezi různorodými účastníky.

Vhodné uplatnění metody

- když je potřeba pracovat s mnoha faktory najednou (komplexnost),
- když je stupeň nejistoty ohledně budoucího stavu vysoký,
- když lze očekávat nějakou zásadní změnu.

Výhody a nevýhody metody

- Výhody
 - Uvažování o různých alternativních budoucnostech
 - Atraktivní pro čtenáře
- Nevýhody
 - Náročná na zpracování

Typy scénářů

- 1. Deskriptivní scénáře** - popisují možné budoucí události a trendy na základě alternativních předpokladů.
- 2. Normativní scénáře** - definují určitou vizi požadované budoucnosti či sadu cílů a poté vymezují různé cesty, jakými by šlo tohoto stavu dosáhnout.

Kritéria dobrých scénářů

- hodnověrné a přesvědčivé,
- vnitřně konzistentní a logické,
- dostatečně zajímavé a inspirující s cílem ovlivnit rozhodování,
- kreativní,
- stručné, ale propracované,
- zaměřené na určitý problém, ale obsahující vnější kontext (tj. zaměřenost i komplexnost),
- jasné a transparentní v předpokladech na kterých stojí,
- odpovídají danému účelu.

Postup psaní exploračních scénářů

1. Identifikace klíčových témat a problémů (*issues*);
2. Identifikace klíčových faktorů v interním prostředí;
3. Identifikace hybných sil v širším prostředí (sociální, ekonomické, politické, environmentální faktory)
4. Seřazení hybných sil podle důležitosti a míry nejistoty.
5. Stanovení logiky scénářů.
6. Dotvoření scénářů.
7. Dovedení všech implikací do důsledků.
8. Výběr klíčových indikátorů a proměnných měřících danou změnu.
9. Fakultativně: divoké karty.

Příklady scénářů budoucnosti

- Potůček, M. (Ed.) 2003. *Putování českou budoucností*. Praha: Gutenberg
- Frič, P., Veselý, A. (eds.): *Riziková budoucnost: devět scénářů vývoje české společnosti*. Praha: Matfyzpress.
<https://ceses.cuni.cz/CESES-1-version1-dlouha.pdf>